

EIROPAS PARLAMENTS

2009 - 2014

Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komiteja

2013/0305(COD)

27.11.2013

ATZINUMA PROJEKTS

Sniegusi Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komiteja

Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejai

par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par jaunām
psihoaktīvām vielām
(COM(2013)0619 – C7-0272/2013 – 2013/0305(COD))

Atzinumu sagatavoja: *Elena Oana Antonescu*

PA_Legam

ĪSS PAMATOJUMS

Jaunas psihoaktīvas vielas, kurām var būt dažādi lietojuma veidi komerciālām un rūpniecības vajadzībām, kā arī zinātniskiem mērķiem, var radīt risku veselībai, sabiedrībai un drošībai, ja tās lieto cilvēku uzturā. Šķiet, ka jaunu psihoaktīvu vielu patēriņš Eiropā pieaug, un tās pārsvarā lieto jaunieši. Eiropas Komisijas 2011. gada aptaujā „Jauniešu attieksme pret narkotikām” atklājās, ka 5 % jauniešu ES vismaz vienreiz mūžā ir lietojuši šādas vielas, lielākais skaits, t. i., 16 %, konstatēts Īrijā, bet aptuveni 10 % Polijā, Latvijā un Apvienotajā Karalistē.

Jaunu psihoaktīvu vielu lietošana var nodarīt kaitējumu cilvēku veselībai un drošībai, kā arī var radīt risku un slogu sabiedrībai, jo var izraisīt agresivitāti un noziedzīgu rīcību. Šo vielu straujā parādīšanās un izplatība likusi valstu iestādēm attiecināt uz šīm vielām dažādus ierobežojošus pasākumus. Pēdējos gados dalībvalstīs simptomi šādām vielām vai vielu maisījumiem ievieš dažādus ierobežojošus pasākumus.

Komisijas paziņojumā „Stingrāka Eiropas reakcija uz narkotiku izraisītajām problēmām”, kas pieņemts 2011. gada oktobrī, jaunu psihoaktīvu vielu izplatība ir atzīta par vienu no nopietnākajām problēmām ES narkomānijas apkarošanas politikā, kuras risināšanai vajadzīga efektīvāka ES reakcija.

ES iekšējā tirgū pieejamo jauno psihoaktīvo vielu skaita pieaugums, to daudzveidības palielināšanās gan attiecībā uz veidu, gan riska līmeni, ātrums, ar kādu tās parādās, kā arī pieaugošais to cilvēku skaits, kuri šīs vielas lieto, liek valstu iestādēm meklēt efektīvus risinājumus, kā aizsargāt sabiedrības veselību un drošību, neradot šķēršļus likumīgai tirdzniecībai.

Šajā saistībā ir nepieciešama ātrāka, efektīvāka un atbilstošāka rīcība attiecībā uz jaunām psihoaktīvām vielām ES līmenī, ņemot vērā straujās pārmaiņas šajā tirgū, kas likušas valstu iestādēm rīkoties.

Pieņemot ierosināto regulu, paredzēts aizstāt Padomes Lēmumu 2005/387/TI. Tās mērķis ir nodrošināt, ka netiek traucēta tirdzniecība ar tādām jaunām psihoaktīvām vielām, kuras izmanto rūpniecības un komerciālām vajadzībām, un ka šī tirgus darbība uzlabojas, bet kaitīgās vielas, kas rada bažas ES līmenī, nenodara kaitējumu cilvēku veselībai un drošībai.

Priekšlikumu papildina priekšlikums direktīvai, ar kuru groza Padomes Pamatlēmumu 2004/757/TI, ar ko paredz minimālos noteikumus par noziedzīgu darbību pazīmēm un sodiem narkotisko vielu nelikumīgas tirdzniecības jomā.

Regulas priekšlikuma galvenie elementi ir šādi.

- Informācijas apmaiņa un pagaidu ierobežojumi patēriņa tirgū: šis priekšlikums izveido stabilu sistēmu, lai veiktu ātru informācijas apmaiņu par jaunām psihoaktīvām vielām, kas parādās tirgū, tostarp par to izmantošanu komerciālām un rūpniecības vajadzībām, lai novērtētu risku, kas saistīts ar šādām vielām, kuras izraisa bažas ES līmenī, un lai izņemtu no tirgus aprites vielas, kuras rada risku.

- Vienas, par kurām ir aizdomas, ka tās varētu radīt tūlītēju sabiedrības veselības apdraudējumu, tiks uz laiku izņemtas no patēriņa tirgus līdz to riska novērtējuma pabeigšanai, ko veiks Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centra (*EMCDDA*) zinātniskā

komiteja. Pēc riska novērtējuma pabeigšanas tiks veikti vielu radītajam riskam samērīgi pasākumi.

- Nekādi ierobežojoši pasākumi netiks ieviesti jaunām psihoaktīvām vielām, kuras rada nelielu risku veselībai, sabiedrībai un drošībai.
- Vielas, kas rada mērenus riskus, Komisija aizlieds darīt pieejamas tirgū šo vielu patērētājiem. Tās nedrīkstēs pārdot patērētājiem (izņemot īpaši atļautiem izmantošanas veidiem, ko nosaka, piemēram, tiesību akti zāļu jomā), taču to tirdzniecība būs atļauta komerciālām un rūpniecības vajadzībām, kā arī zinātniskās pētniecības un attīstības mērķiem.
- Vielas, kas rada nopietnus riskus: Komisija aizlieds izgatavot, ražot, darīt pieejamas tirgū, kā arī pārvadāt, importēt vai eksportēt jaunas psihoaktīvas vielas, kas rada nopietnu risku veselībai, sabiedrībai un drošībai. Vielām, kuras rada nopietnu risku, piemēros pastāvīgu tirgus ierobežojumu, kas attieksies gan uz patēriņa, gan komerciālo tirgu, un tās varēs izmantot vienīgi īpaši atļautām rūpniecības un komerciālām vajadzībām, kā arī zinātniskās pētniecības un attīstības mērķiem. Turklāt uz šīm vielām attiecinās ES krimināltiesību normas.

Referente uzskata, ka reglamentējošā intervence ir ļoti svarīga un ka tā būtu jāpapildina ar citiem pasākumiem, tostarp ar psihoaktīvo vielu pētniecību un uzraudzību.

Lai risinātu jautājumu par jaunu psihoaktīvo vielu lietošanas pieaugumu un to iespējamajiem riskiem, dalībvalstīm vajadzētu uzlabot profilakses programmu pieejamību un efektivitāti un veicināt izpratni par šo vielu lietošanas risku un saistītajām sekām.

Attiecībā uz priekšlikuma 5. pantā aprakstīto informācijas apmaiņas procesu referente uzskata, ka informācijai, ko *EMCDDA* un Eiropalam sniegs valstu kontaktpunkti un Eiropola valstu vienības, vajadzētu attiekties arī uz to vielu atklāšanu un noteikšanu, kas varētu būt jaunas psihoaktīvas vielas vai maisījumi, kā arī uz patēriņa paradumiem, informāciju par intoksikāciju bez letāla iznākuma un nāves gadījumiem, ko izraisa šādu vielu lietošana.

Referente uzskata, ka bez Eiropas Ķīmikāliju aģentūras un Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādes datu un informācijas apkopošanā par jaunām psihoaktīvām vielām būtu jāiesaistās arī Eiropas Slimību profilakses un kontroles centram.

Komisija bez liekas kavēšanās nosaka, kāda līmeņa risku veselībai, sabiedrībai un drošībai rada jaunā psihoaktīvā viela, par kuru ir sagatavots riska novērtējuma ziņojums.

Nosakot, kāda līmeņa risku veselībai, sabiedrībai un drošībai rada jaunā psihoaktīvā viela, par kuru sagatavots riska novērtējuma ziņojums, Komisijai būtu jāņem vērā arī kontrindikācijas ar citām vielām.

GROZĪJUMI

Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteju ziņojumā iekļaut šādus grozījumus:

Grozījums Nr. 1

Regulas priekšlikums 24.a apsvērums (jauns)

Komisijas ierosinātais teksts

Grozījums

(24a) EMCDDA būtu jāsniedz brīdinājumi par apdraudējumu veselībai visām dalībvalstīm, izmantojot sistēmu ātrai informācijas apmaiņai par jaunām psihoaktīvām vielām, ja, pamatojoties uz saņemto informāciju par jaunām psihoaktīvām vielām, varētu rasties sabiedrības veselības problēmas. Šajos brīdinājumos par apdraudējumu veselībai būtu jāiekļauj arī informācija par tādiem profilakses, ārstēšanas un kaitējuma mazināšanas pasākumiem, ko varētu veikt, lai novērstu vielas izraisīto risku.

Or. en

Grozījums Nr. 2

Regulas priekšlikums 29. apsvērums

Komisijas ierosinātais teksts

Grozījums

(29) Saistībā ar aizvien pieaugošo jaunu psihoaktīvu vielu lietošanu un to iespējamajiem riskiem liela nozīme ir profilakses un kaitējuma ***novēršanas un*** mazināšanas pasākumiem. Internets, kas ir viens no galvenajiem izplatīšanas kanāliem, ar kura starpniecību jaunas psihoaktīvas vielas tiek pārdotas, ir jāizmanto, lai izplatītu informāciju par to risku veselībai, sabiedrībai un drošībai, ko šīs vielas rada.

(29) Saistībā ar aizvien pieaugošo jaunu psihoaktīvu vielu lietošanu un to iespējamajiem riskiem liela nozīme ir profilakses, ***agrīnas atklāšanas un iejaukšanās, ārstēšanas, kā arī riska*** un kaitējuma mazināšanas pasākumiem. ***Dalībvalstīm vajadzētu uzlabot profilakses programmu pieejamību un efektivitāti un veicināt izpratni par jaunu psihoaktīvo vielu lietošanas risku un ar to saistītajām sekām. Šajā saistībā profilakses pasākumos būtu jāiekļauj agrīnā atklāšana un iejaukšanās, veselīga dzīvesveida veicināšana un mērķtiecīga***

profilakse, kas vērsta arī uz ģimenēm un kopienām. Internets, kas ir viens no galvenajiem izplatīšanas kanāliem, ar kura starpniecību jaunas psihoaktīvas vielas tiek pārdotas, ir jāizmanto, lai izplatītu informāciju par to risku veselībai, sabiedrībai un drošībai, ko šīs vielas rada.

Or. en

Grozījums Nr. 3

Regulas priekšlikums 30.a apsvērums (jauns)

Komisijas ierosinātais teksts

Grozījums

(30a) Primārajai veselības aprūpei joprojām ir ierobežota nozīme, lai agrīni apzinātu, ārstētu un konsultētu cilvēkus ar atkarības problēmām. Dalībvalstīm būtu jānodrošina integrēta reakcija, iekļaujot jaunu psihoaktīvo vielu lietotājus savās veselības aprūpes un sociālās aizsardzības sistēmās.

Or. en

Grozījums Nr. 4

Regulas priekšlikums 2. pants – 1. daļa – a punkts

Komisijas ierosinātais teksts

Grozījums

a) „jauna psihoaktīva viela” ir dabiska vai sintētiska viela, kura, ja to lieto cilvēks, spēj izraisīt centrālās nervu sistēmas stimulāciju vai depresiju, kā rezultātā rodas halucinācijas, izmaiņas motorikā, domāšanā, uzvedībā, uztverē, apziņā vai garastāvoklī, kura ir **paredzēta lietošanai**

a) „jauna psihoaktīva viela” ir dabiska vai sintētiska viela, kura, ja to lieto cilvēks, spēj izraisīt centrālās nervu sistēmas stimulāciju vai depresiju, kā rezultātā rodas halucinācijas, izmaiņas motorikā, domāšanā, uzvedībā, uztverē, apziņā vai garastāvoklī, kura ir vai nav paredzēta

cilvēkiem vai *kuru varētu lietot cilvēki pat tad, ja tā* nav paredzēta lietošanai cilvēkiem, nolūkā izraisīt kādu no iepriekš minētajiem efektiem vai vairākus šādus efektus, kuru nekontrolē ne 1961. gada Apvienoto Nāciju Organizācijas Vienotā konvencija par narkotiskajām vielām, kas grozīta ar 1972. gada protokolu, ne 1971. gada Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija par psihotropajām vielām; šī viela nav alkohols, kofeīns un tabaka, kā arī tabakas izstrādājumi tādā nozīmē, kā noteikts Padomes 2001. gada 5. jūnija Direktīvā 2001/37/EK par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz tabakas izstrādājumu ražošanu, noformēšanu un pārdošanu²⁴;

²⁴ OV L 194, 18.7.2001., 26. lpp.

lietošanai cilvēkiem nolūkā izraisīt kādu no iepriekš minētajiem efektiem vai vairākus šādus efektus, kuru nekontrolē ne 1961. gada Apvienoto Nāciju Organizācijas Vienotā konvencija par narkotiskajām vielām, kas grozīta ar 1972. gada protokolu, ne 1971. gada Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija par psihotropajām vielām; šī viela nav alkohols, kofeīns un tabaka, kā arī tabakas izstrādājumi tādā nozīmē, kā noteikts Padomes 2001. gada 5. jūnija Direktīvā 2001/37/EK par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz tabakas izstrādājumu ražošanu, noformēšanu un pārdošanu²⁴;

²⁴ OV L 194, 18.7.2001., 26. lpp.

Or. en

Grozījums Nr. 5

Regulas priekšlikums 5. pants

Komisijas ierosinātais teksts

Valstu kontaktpunkti, kas ietilpst Eiropas Informācijas tīklā par narkotikām un narkomāniju (Reitox), un Eiropola valsts vienības sniedz EMCDDA un Eiropolam pieejamo informāciju par iespējamo jauno psihoaktīvo vielu vai maisījumu **patēriņu, iespējamo risku**, izgatavošanu, ekstrakciju, ieviešanu, tirdzniecību, izplatīšanu, nelikumīgu tirdzniecību, izmantošanu komerciāliem un zinātniskiem mērķiem.

Grozījums

Valstu kontaktpunkti, kas ietilpst Eiropas Informācijas tīklā par narkotikām un narkomāniju (Reitox), un Eiropola valsts vienības **savlaikus** sniedz EMCDDA un Eiropolam pieejamo informāciju par iespējamo jauno psihoaktīvo vielu vai maisījumu **atklāšanu un noteikšanu, patēriņa paradumiem, iespējamajiem riskiem, tostarp informāciju par intoksikāciju bez letāla iznākuma un nāves gadījumiem, par** izgatavošanu, ekstrakciju, ieviešanu, tirdzniecību, izplatīšanu, nelikumīgu tirdzniecību, izmantošanu komerciāliem un zinātniskiem

EMCDDA un Eiropols nekavējoties paziņo šo informāciju Reitox **un** Eiropola valstu vienībām.

mērķiem.

EMCDDA un Eiropols nekavējoties paziņo šo informāciju Reitox, Eiropola valstu vienībām, **Komisijai un Eiropas Zāļu aģentūrai**.

Or. en

Grozījums Nr. 6

Regulas priekšlikums

6. pants – 4. punkts – c apakšpunkts

Komisijas ierosinātais teksts

c) aktīva viela tādu zāļu vai veterināro zāļu sastāvā, kuras ir saņēmušas tirdzniecības atļauju, bet kuru tirdzniecības atļauju kompetentās iestādes ir apturējušas;

Grozījums

c) aktīva viela tādu zāļu vai veterināro zāļu sastāvā, kuras ir saņēmušas tirdzniecības atļauju, bet kuru tirdzniecības atļauju kompetentās iestādes ir apturējušas, **atsaukušas vai anulējušas**;

Or. en

Grozījums Nr. 7

Regulas priekšlikums

6. pants – 5. punkts

Komisijas ierosinātais teksts

EMCDDA pieprasa Eiropas Ķimikāliju aģentūrai un Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādei sniegt to rīcībā esošo informāciju un datus par jauno psihoaktīvo vielu. EMCDDA ievēro informācijas izmantošanas nosacījumus, par kuriem to informē Eiropas Ķimikāliju aģentūra un Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde, ieskaitot nosacījumus par informācijas un datu drošību un konfidencialas uzņēmējdarbības informācijas aizsardzību.

Grozījums

EMCDDA pieprasa Eiropas Ķimikāliju aģentūrai, **Eiropas Slimību profilakses un kontroles centram (ECDC)** un Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādei sniegt to rīcībā esošo informāciju un datus par jauno psihoaktīvo vielu. EMCDDA ievēro informācijas izmantošanas nosacījumus, par kuriem to informē Eiropas Ķimikāliju aģentūra, **Eiropas Slimību profilakses un kontroles centrs** un Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde, ieskaitot nosacījumus par informācijas un datu drošību un

Eiropas Ķīmikāliju aģentūra un Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde sniedz to rīcībā esošo informāciju un datus četrus nedēļus laikā pēc pieprasījuma saņemšanas.

konfidenciālas uzņēmējdarbības informācijas aizsardzību.

Eiropas Ķīmikāliju aģentūra, **Eiropas Slimību profilakses un kontroles centrs** un Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde sniedz to rīcībā esošo informāciju un datus četrus nedēļus laikā pēc pieprasījuma saņemšanas.

Or. en

Grozījums Nr. 8

Regulas priekšlikums

7. pants – 4. punkts

Komisijas ierosinātais teksts

4. EMCDDA Zinātniskā komiteja veic riska novērtējumu, pamatojoties uz informāciju, ko par vielas risku un tās lietojumiem, tostarp tās izmantošanu komerciālām un rūpniecības vajadzībām, iesniegušas dalībvalstis, Komisija, EMCDDA, Eiropols, Eiropas Zāļu aģentūra, Eiropas Ķīmikāliju aģentūra un Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde, kā arī ņemot vērā jebkādos citus attiecīgus zinātniskus pierādījumus. Tiek ņemti vērā visu locekļu viedokļi. EMCDDA atbalsta riska novērtējumu un nosaka, kāda informācija nepieciešama, ieskaitot konkrētus pētījumus vai pārbaudes.

Grozījums

4. EMCDDA Zinātniskā komiteja veic riska novērtējumu, pamatojoties uz informāciju, ko par vielas risku un tās lietojumiem, tostarp tās izmantošanu komerciālām un rūpniecības vajadzībām, iesniegušas dalībvalstis, Komisija, EMCDDA, Eiropols, Eiropas Zāļu aģentūra, Eiropas Ķīmikāliju aģentūra, **Eiropas Slimību profilakses un kontroles centrs** un Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde, kā arī ņemot vērā jebkādos citus attiecīgus zinātniskus pierādījumus. Tiek ņemti vērā visu locekļu viedokļi. EMCDDA atbalsta riska novērtējumu un nosaka, kāda informācija nepieciešama, ieskaitot konkrētus pētījumus vai pārbaudes.

Or. en

Grozījums Nr. 9

Regulas priekšlikums

10. pants – 1. punkts

Komisijas ierosinātais teksts

1. Komisija nosaka, kāda līmeņa risku veselībai, sabiedrībai un drošībai rada jaunā psihoaktīvā viela, par kuru ticis sagatavots riska novērtējuma ziņojums. To nosaka, pamatojoties uz visiem pieejamajiem pierādījumiem, jo īpaši riska novērtējuma ziņojumu.

Grozījums

1. Komisija **bez liekas kavēšanās** nosaka, kāda līmeņa risku veselībai, sabiedrībai un drošībai rada jaunā psihoaktīvā viela, par kuru ticis sagatavots riska novērtējuma ziņojums. To nosaka, pamatojoties uz visiem pieejamajiem pierādījumiem, jo īpaši riska novērtējuma ziņojumu.

Or. en

Grozījums Nr. 10

Regulas priekšlikums

10. pants – 2. punkts – a apakšpunkts

Komisijas ierosinātais teksts

a) kaitējumu veselībai, ko izraisa jaunās psihoaktīvās vielas patēriņš, kas saistīts ar vielas akūtu un hronisku toksicitāti, pārdozēšanas risku, spēju izraisīt atkarību, jo īpaši traumas, slimības un fiziskās un psihiskās veselības pasliktināšanos;

Grozījums

a) kaitējumu veselībai, ko izraisa jaunās psihoaktīvās vielas patēriņš, kas saistīts ar vielas akūtu un hronisku toksicitāti, **kontrindikācijām ar citām vielām**, pārdozēšanas risku, spēju izraisīt atkarību, jo īpaši traumas, slimības un fiziskās un psihiskās veselības pasliktināšanos;

Or. en

Grozījums Nr. 11

Regulas priekšlikums

11. pants – 1. daļa – a punkts

Komisijas ierosinātais teksts

a) kaitējums veselībai, ko izraisa jaunās psihoaktīvās vielas patēriņš, kas saistīts ar vielas akūtu un hronisku toksicitāti, pārdozēšanas risku, spēju izraisīt atkarību, ir **ierobežots, jo tā var radīt nenozīmīgas**

Grozījums

a) kaitējums veselībai, ko izraisa jaunās psihoaktīvās vielas patēriņš, kas saistīts ar vielas akūtu un hronisku toksicitāti, pārdozēšanas risku, spēju izraisīt atkarību, ir **nebūtisks**;

traumas un slimības, kā arī nelielus fiziskus vai psihiskus traucējumus;

Or. en

Grozījums Nr. 12

Regulas priekšlikums 13. pants – 1. punkts

Komisijas ierosinātais teksts

1. Pieņemot lēmumu, Komisija bez liekas kavēšanās aizliedz izgatavot, ražot un darīt pieejamu tirgū, tostarp ievest Savienībā, pārvadāt un izvest no Savienības, jauno psihoaktīvo vielu, ja, balstoties uz esošiem pierādījumiem, tā kopumā rada nopietnu risku veselībai, sabiedrībai **un** drošībai, proti:

Grozījums

1. Pieņemot lēmumu, Komisija bez liekas kavēšanās aizliedz izgatavot, ražot un darīt pieejamu tirgū, tostarp ievest Savienībā, pārvadāt un izvest no Savienības, jauno psihoaktīvo vielu, ja, balstoties uz esošiem pierādījumiem, tā kopumā rada nopietnu risku veselībai, sabiedrībai **vai** drošībai, proti:

Or. en

Grozījums Nr. 13

Regulas priekšlikums 20. pants

Komisijas ierosinātais teksts

Komisija un dalībvalstis atbalsta informācijas un zināšanu apguvi, apmaiņu un izplatīšanu par jaunām psihoaktīvām vielām. Tas tiek īstenots, veicinot sadarbību starp EMCDDA, citām Savienības aģentūrām un zinātnes un pētniecības centriem.

Grozījums

Komisija un dalībvalstis atbalsta informācijas un zināšanu apguvi, apmaiņu un izplatīšanu par jaunām psihoaktīvām vielām. Tas tiek īstenots, veicinot sadarbību starp EMCDDA, citām Savienības aģentūrām (**jo īpaši Eiropas Zāļu aģentūru, Eiropas Ķimikāliju aģentūru, Eiropas Slimību profilakses un kontroles centru**) un zinātnes un pētniecības centriem.

Komisija un dalībvalstis arī veicina un atbalsta pētniecību, tostarp lietišķo

pētniecību, jauno psihoaktīvo vielu jomā un nodrošina sadarbību un koordināciju starp valsts un ES līmeņa tīkliem, lai stiprinātu izpratni par šo parādību. Tas tiek īstenots, veicinot sadarbību starp EMCDDA, citām Savienības aģentūrām (jo īpaši Eiropas Zāļu aģentūru, Eiropas Ķimikāliju aģentūru, Eiropas Slimību profilakses un kontroles centru) un zinātnes un pētniecības centriem. Uzsvars jo īpaši būtu jāliek uz tiesu medicīnas un toksikoloģisko spēju uzlabošanu, kā arī uz epidemioloģiskās informācijas pieejamības uzlabošanu.

Or. en